

ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳԻՐ
2025 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՍԵՎԱՆԱ ԼՃԻՑ ԶՐԻ ԲԱՑԹՈՂՄԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ
ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ՉԱՓԱՔԱՆԱԿԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

1. 2025 թվականին Սևանա լճից ջրի բաց թողնման տարեկան առավելագույն չափաքանակի փոփոխության վերաբերյալ ժամանակավոր ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր) մշակված է համաձայն «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1 կետի երկրորդ պարբերության դրույթների:

2. Ծրագիրը նպատակաուղղված է 2025 թվականին Սևան-Հրազդան էներգետիկ-իդիգացիոն համակարգից սնվող ոռոգման համակարգերի ենթակայությամբ գտնվող հողատարածքների ոռոգումն իրականացնելու նպատակով անհրաժեշտ ջրաքանակ ապահովելուն:

2. ՆԵՐԿԱ ՎԻՃԱԿԻ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

3. «Սևանա լճի էկոհամակարգերի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» ՀՀ օրենքով (այսուհետ՝ Օրենք)՝ ամրագրված է լճից ջրի բացթողման առավելագույն չափաքանակ 170 մլն մ³: Զրբացթողումներն իրականացվում են ՀՀ կառավարության ամենամյա որոշումներով ամրագրված ամենամյա չափաքանակների շրջանակներում՝ սահմանված կարգին համապատասխան:

4. Սևան-Հրազդան դերիվացիոն համակարգից սնվող ոռոգման համակարգերի իշխման տակ գտնվող ոռոգելի հողերից 2025 թվականի սեպտեմբերի 8-ի դրությամբ, ջրօգտագործողների կողմից ներկայացված ջրապահանջի համաձայն, պայմանագրային ոռոգվելիք

հողատարածությունների մակերեսը կազմել է շուրջ 31.3 հազ հա, իսկ ոռոգման ջրի պահանջարկը համակարգերի գլխամասերում կկազմի շուրջ 441.32 մլն մ³:

5. Հարկ է նշել, որ 2025 թվականի սեպտեմբերի 8-ի դրությամբ հանրապետության համեմատաբար խոշոր ջրամբարների լցվածությունը կազմում է 228.31 մլն մ³, որը 2024 թվականի նույն ժամանակահատվածի համեմատ պակաս է 142.41 մլն մ³-ով /370.72 մլն մ³ - 228.31 մլն մ³ = 142.41 մլն մ³/:

6. Տևական շոգ և չոր եղանակով պայմանավորված Մարմարիկ, Հրազդան, Քասախ և Ազատ գետերում կտրուկ նվազել է ջրի հոսքը և ջրապահանջը լրացնելու նպատակով ինչպես ջրամբարներից, այնպես էլ Սևանա լճից իրականացվել են պլանավորածից վաղ ջրբացթողումներ՝ նախորդ տարվա համեմատ մեկնարկել է 10 օր շուտ:

7. Հարկ է նշել, որ Հրազդան գետում միջին ամսական հոսքը 2025 թվականի հուլիս և օգոստոս ամիսներին դիտվել է համապատասխանաբար 5.61 մ³/վրկ և 4.0 մ³/վրկ, այն դեպքում, երբ նույն ցուցանիշները 2024 թվականին կազմել են համապատասխանաբար 6.68 մ³/վրկ և 6.47 մ³/վրկ:

8. 2025 թվականի հավանական սակավաջրության պայմաններում ոռոգման բնականոն ջրամատակարարումն ապահովելու նպատակով, հիմք ընդունելով «Հիդրոօդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի կողմից տրամադրված կանխատեսումը, վերը նշված հողատարածքները սնող ջրաղբյուրների ջրառաջարկը սեպտեմբերի 8-ի դրությամբ կազմում է՝

Հրազդան գետ+Մարմարիկի ջրամբարից՝ շուրջ 151.8 մլն մ³,

Ազատի ջրամբարից՝ շուրջ 50.2 մլն մ³,

Ապարանի ջրամբարից՝ շուրջ 11 մլն մ³,

Սևանա լճից՝ շուրջ 167 մլն մ³,

Մխչյանի և Ռանչպար պոմպակայանների առավելագույն հզորությամբ գործարկմամբ՝ շուրջ 31.3 մլն մ³:

Ընդամենը՝ շուրջ 411.3 մլն մ³,

Դեֆիցիտը՝ շուրջ 30 մլն մ³:

9. Նշված դեֆիցիտը մինչև հոկտեմբերի 1-ը ընկած ժամանակաշրջանի համար հրատապ է և անհրաժեշտ է լրացնել Սևանա լճից լրացուցիչ ջրբացթողումներով՝ մինչև 30 մլն մ³:

10. Միաժամանակ, Սևանա լճից սեպտեմբերի 8-ի դրությամբ 2024 թվականին բաց է թողնվել 120.194 մլն մ³, 2025 թվականին՝ 166.466 մլն մ³ ջուր, իսկ Արփա-Սևան թունելով Սևանա լիճ է տեղափոխվել համապատասխանաբար 180.249 մլն մ³ և 108.384 մլն մ³ ջուր:

3. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԱՌԱՋՆԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

11. Ծրագրի հիմնական նպատակն է Սևան-Հրազդան էներգետիկ-իդիգացիոն համակարգից սնվող ոռոգման համակարգերի իշխման տակ գտնվող ոռոգելի հողատարածքների ոռոգումն իրականացնելու նպատակով անհրաժեշտ ջրաքանակի ապահովումը:

12. Այդ նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ առաջնային հիմնական խնդիրը նաև օրենքով սահմանված ոռոգման նպատակով լճից տարեկան բացթողման 170 մլն մ³ չափաքանակի ավելացումն է՝ այն դարձնելով մինչև 200 մլն մ³:

13. Լճից մինչև լրացուցիչ 30 մլն մ³ ծավալով ջրբացթողման ավելացումը հնարավորություն կտա նաև Սևան-Հրազդան դերիվացիոն համակարգի ՀԷԿ-երում արտադրել լրացուցիչ էլեկտրաէներգիա: Սևան-Հրազդան կասկադի հիդրոէլեկտրակայաններում արտադրված էլեկտրական էներգիայի վաճառքից «Միջազգային էներգետիկ կորպորացիա» և «Երևանի ջերմաէլեկտրակենտրոն» փակ բաժնետիրական ընկերությունների հասույթի և կատարած ծախսերի տարբերությունից առաջացող շահույթը կուղղվի Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած նպատակային ներդրումներ իրականացնելուն:

4. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

14. Ծրագրի իրականացումից ակնկալվում են հետևյալ արդյունքները՝

- 1) հողերին մատակարարվող ոռոգման ջրի դեֆիցիտի մեղմում,

2) ոռոգում իրականացնող կազմակերպությունների մոտ մեխանիկական ջրարտադրության փոխարինում ինքնահոսով և էլեկտրաէներգիայի մասով նոր պարտքերի չձևավորում:

5. ԺԱՄԱՆԱԿԱՎՈՐ ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ԸՆԹԱՑՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ՀՍԿՈՂՈՒԹՅՈՒՆԸ

15. «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-րդ կետով նախատեսված՝ Սևանա լճից ջրի բացթողումների տարեկան առավելագույն չափաքանակից (170 մլն մ³) ավել բացթողումը պետք է իրականացվի Հայաստանի Հանրապետության կառավարության համապատասխան որոշումներով՝ ջրային համակարգերի կառավարման լիազորված պետական մարմնի ներկայացրած կանխատեսումային առաջարկությունների հիման վրա:

16. Զրային համակարգերի կառավարման լիազորված պետական մարմինը յուրաքանչյուր տասնօրյակը մեկ Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն պետք է ներկայացնի համապատասխան հաշվետվություն՝ «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-րդ կետով նախատեսված՝ Սևանա լճից ջրի բացթողումների տարեկան առավելագույն չափաքանակից (170 մլն մ³) ավել բաց թողնված ջրաքանակի վերաբերյալ:

17. Էներգետիկայի բնագավառում լիազորված պետական մարմինը յուրաքանչյուր ամիս Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն պետք է ներկայացնի համապատասխան հաշվետվություն՝ «Սևանա լճի էկոհամակարգի վերականգնման, պահպանման, վերարտադրման և օգտագործման միջոցառումների տարեկան ու համալիր ծրագրերը հաստատելու մասին» օրենքով հաստատված ծրագրի 6.1-րդ կետով նախատեսված՝ Սևանա լճից ջրի բացթողումների տարեկան առավելագույն չափաքանակից (170 մլն մ³) ավելի բաց թողնված ջրաքանակի օգտագործման արդյունքում արտադրված

Էլեկտրական էներգիայի քանակության և դրա հետ կապված կատարված վճարումների վերաբերյալ:

18. Սևանա լճի պահպանության փորձագիտական հանձնաժողովը սույն ծրագրի գործողության ընթացքում իրականացնում է փորձագիտական հետազոտություններ, որի արդյունքները ներկայացնում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությանը և Հայաստանի Հանրապետության Ազգային ժողովին: